

Een beetje dertien

Huug van den Dool

Op mijn middelbare school, een keurige HBS in een verzameling permanente noodlokalen te Gouda, werden aan het eind van het schooljaar prijzen uitgereikt aan leerlingen in klas 1 en 2. Voor ieder vak was er een eerste en tweede prijs voor die leerlingen die, volgens de betrokken vakleraar, het beste waren. De prijs was een degelijk certificaat met hoge handtekeningen. In een stoet trokken de jeugdige winnaars het podium in de bomvolle gymzaal op, om op de tonen van muziek en bombastische toespraken het kleinnood uit handen van de directeur der school te mogen ontvangen. Een publieke erkenning. Eenmaal kreeg ik drie eerste prijzen (Tekenen, Aardrijkskunde en Nederlands). Een heel mannetje. Maar wat me het meeste bijblijft, 3.5 decennia later, is het jaar waarin ik geen enkele prijs kreeg (zelfs geen tweede en alleen de eerste telt trouwens). Ik voelde me miskend, afgewezen en teleurgesteld zonder weerga. En niemand die je begrijpt als je 13 bent.

Gelukkig woonde ik in een land waar prijzen weinig gebruikt worden. Ja bij pensionering. Ongelukkig genoeg emigreerde ik naar een land waar prijzen niet alleen in het onderwijs, maar ook beroepsmatig worden gebruikt ter.... (U vult maar in). Is het als aanmoediging? Om meer van mensen gedaan te krijgen? Ik raakte in de VS bevriend met een student van de bekende Professor H. te W en hoorde enkele inside stories waar de lezer van zal opkijken. Ieder jaar was professor H. enige weken onbenaderbaar en in diepe depressie omdat hij wederom (net?) buiten de AMS prijzen was gevallen. Vooral als H. zag wie de prijzen dan wel hadden gekregen ontplofte hij bijna van woede. Prijzen als ontmoediging voor iedereen die er geen krijgt. Ik moest er erg om lachen; daar sta je boven als volwassene. Ik ken ook een winnaar van de Charney medaille die erg kwaad is vanwege de winnaar het jaar erna. Die keuze devalueerde blijkbaar alle voorgangers.

Het belang van prijzen in de VS drong pas echt tot me door toen ik Branch Chief werd in een middelgroot overheidslaboratorium. Jaarlijks was er een pot waaruit 'awards' konden worden verstrekt aan goed presterende werknemers. Het gaat hier om een paar honderd tot een paar duizend dollar. Het idee dat mensen die zeg \$80K per jaar verdienen opeens harder gaan werken als er aan het eind van het jaar een zoete wortel van 500 dollar wacht vond ik volkomen larie. Ik stond niet bekend als een gulle prijzengever. Maar ik leerde dat ik dat moest doen (anders ging het geld naar andere afdelingen) en de award-winnaars kwamen me (met enig eigenbelang met het oog op volgend jaar) bedanken alsof ik ze uit het water had gered. Deze prijzen hebben met aanmoediging weinig te maken. De bazen, chiefs enz gebruiken dit systeem voor hun eigen managementdoeleinden en om de macht. Niet 100%, maar wel grotendeels. Mensen die je wilt aanmoedigen omdat ze in jouw beleidskraam te pas komen, die krijgen de prijzen. Mensen die weinig uitvoeren krijgen niets en voelen zich dus gesterkt in hun nietsdoen. Onafhankelijke geesten die de bazen naar de kroon steken krijgen natuurlijk ook niets. Om trammelant te voorkomen worden deze awards niet eens publiekelijk aangekondigd. Managers zonder ambitie geven iedereen een klein prijsje.

Behalve de geldelijke prijzen, te vergelijken met de bonus in het bedrijfsleven, kent de VS overheid ook de bronzen, zilveren en gouden medaille. De Olympische Spelen voor ambtenaren; para Olympics zonder twijfel. Dat gaat op het niveau van het ministerie. Management in de Weather Service kan ten behoeve van een gewaardeerde medewerker dingen naar medailles van het Department of Commerce, want daar vallen we onder. Weather Service krijgt 2 à 3 gouden plakken per jaar op 8400 werknemers. Daar moeten ellenlange verantwoordingen voor worden geschreven, en er moet gelobbied worden. Het verzoek volgt de weg omhoog in de bureaucratie en als je niet oppast krijg je meerijders. Ik heb zelf enkele bronzen medailles gekregen met een groep mensen die ik niet eens ken. Een verzoek voor de gouden medaille kan stranden op vele niveaus, en of worden omgezet in goedkoper metaal. Een van m'n bronzen medailles was als goud besteld; een alchemistisch smetje waar ik om glimlach.

Ik heb nu onverwachts een gouden medaille gekregen. Toch ben ik niet uitzinnig van vreugde. Lang zo blij niet als die keer toen ik, 10 jaar oud, een vishengel won met ringwerpen op de Goudse kermis. Dat was een puur feest zonder nare bijsmaken. Wist ik maar niet wat ik weet. Ik weet uit ervaring dat er nu talloos velen zijn die zich kwaad en gefrustreerd afvragen waarom zij nooit de gouden medaille krijgen. Het aantal welgemeende felicitaties is navenant te verwaarlozen. En ik weet dat er vorige gelegenheden waren toen ook ik 'hoogst eigenaardig opkeek' bij het horen van de prijswinnaars in jaar x, y en z. Het is mij eenmaal overkomen dat een door mij gemaakte en onder mijn verantwoordelijkheid gepubliceerde verwachting een gouden medaille opleverde voor m'n (toen) nieuwe baas plus enkele handlangers. Die baas wilde af van alle branch chiefs van het ancient regime, waarvan ik er dus een was. Van die dingen dus. Ik had niet om een medaille gevraagd, zou blij zijn als er helemaal geen medailles waren.....maar dit was wel erg beledigend. Was ik nog een beetje dertien? Een gewetensvraag. Gewoon de rug krommen, doen of er niets aan de hand is en verder werken. Grmpf@!&*%.

Nee, per saldo komt er niets goeds voort uit prijzen en medailles. Een grote positieve ervaring voor enkelingen en veel negatieve ervaringen voor de rest. Een scheve verdeling. Met de gouden medaille vers op zak het juiste moment om zoiets te zeggen. Had ik die prijs wel op moeten gaan halen? Heeft mijn eigen vader destijds bij zijn pensioen niet een Koninklijke Onderscheiding geweigerd (gelukkig was Juliana voortijdig ingelicht zodat de vorstin niet voor niets bij ons op de stoep stond.) Blijkbaar ben ik nog laf ook. In een stoet trokken de niet meer zo jeugdige winnaars het podium in het bomvolle Andrew Mellon auditorium op, om op de tonen van muziek, vlagvertoon en bombastische toespraken het kleinood uit handen van Bush's minister van handel, Gutierrez, te mogen ontvangen.

Mocht ik me in een onbewaakt ogenblik toch het mannetje wanen, dan komt de correctie onmiddellijk want bij mij thuis woont er eentje die al twee gouden medailles heeft. Baas boven baas. Maar die is gelukkig ook niet tevreden want in haar familie telt alleen de Nobelprijs.

Dit alles overziende krijg ik toch een tevreden gevoel. Ik moest maar eens een keertje veel bier gaan drinken in het verkeerde gezelschap. Dat werk kan nu wel even wachten.